

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ

ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

ΠΡΩΤΟ ΤΜΗΜΑ

υπ' αριθμ. 30175/96 αίτηση της

Á Á Á Á

Έκθεση της Επιτροπής
(επικυρώθηκε στις 28 Οκτωβρίου 1997)
Στρασβούργο

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Περί παραβίασης του άρθρου 1 του Πρωτοκόλλου N° 1 (παραγρ. 64-85)	σελ. 9
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ (παραγρ. 86)	σελ. 13
Περί παραβίασης του άρθρου 14 της Σύμβασης, σε συνδυασμό με το άρθρο 1 του Πρωτοκόλλου N° 1 (Παραγρ. 87-89)	σελ. 13
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ (παραγρ. 90)	σελ. 14
ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΣΗ (παραγρ. 91-94)	σελ. 14
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ : ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΠΑΡΑΔΕΚΤΟΥ ΤΗΣ ΑΙΤΗΣΗΣ	σελ. 15

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Παρατίθεται κατωτέρω μία περίληψη των γεγονότων της υπόθεσης, όπως εκτέθηκαν από τα μέρη στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, καθώς και μία περιγραφή της διαδικασίας.

A. Η αίτηση

2. Η αιτούσα είναι μία ανώνυμη εταιρεία με έδρα την Αθήνα. Ενώπιον της Επιτροπής, η εταιρεία εκπροσωπείται από τον δικηγόρο Θεσσαλονίκης Κωνσταντίνο Χορομίδη.

3. Η αίτηση στρέφεται κατά της Ελλάδος. Η εναγόμενη κυβέρνηση εκπροσωπείται από τον Κο Βασίλειο Κοντολαίμο και την Κα Βασιλεία Πελέκου του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.

4. Η αίτηση αφορά την διαδικασία με την οποία η αιτούσα εταιρεία επιδιώκει να επιτύχει την ανάκληση της απαλλοτρίωσης του οικοπέδου της, λόγω μη καταβολής, μέσα στην προθεσμία που ορίζει ο νόμος, της οφειλόμενης οριστικής αποζημίωσης. Η αιτούσα εταιρεία επικαλείται τα άρθρα 6 παραγρ. 1 της Σύμβασης και 1 του Πρωτοκόλλου N° 1, τόσο μεμονωμένα όσο και σε συνδυασμό με το άρθρο 14 της Σύμβασης.

B. Η διαδικασία

5. Η παρούσα αίτηση κατατέθηκε στις 15 Νοεμβρίου 1995 και πρωτοκολλήθηκε στις 12 Φεβρουαρίου 1996.

6. Στις 26 Ιουνίου 1996, η Επιτροπή (Πρώτο Τμήμα) αποφάσισε να κοινοποιήσει την αίτηση στην ελληνική Κυβέρνηση, κατ'εφαρμογή του άρθρου 48 παρ. 2β του

εσωτερικού κανονισμού της και να καλέσει τα μέρη να καταθέσουν τις παρατηρήσεις τους σχετικά με το παραδεκτό και το βάσιμό της.

7. Η Κυβέρνηση παρουσίασε τις παρατηρήσεις της στις 8 Νοεμβρίου 1996, μετά από παράταση της παραυχεθείσης προθεσμίας. Η αιτούσα εταιρεία απάντησε στις 13 Δεκεμβρίου 1996.

8. Στις 10 Απριλίου 1997, η Επιτροπή κήρυξε την αίτηση παραδεκτή.

9. Στις 22 Απριλίου 1997, η Επιτροπή απηύθυνε στα μέρη το κείμενο της απόφασής της σχετικά με το παραδεκτό της αίτησης και τα κάλεσε να της υποβάλλουν τα συμπληρωματικά στοιχεία ή παρατηρήσεις σχετικά με το βάσιμο της αίτησης τα οποία θα επιθυμούσαν να παρουσιάσουν. Η Κυβέρνηση παρουσίασε τις παρατηρήσεις της στις 11 Ιουλίου 1997 και η αιτούσα εταιρεία παρουσίασε τις δικές της στις 22 Μαΐου 1997.

10. Αφού κήρυξε την αίτηση παραδεκτή, η Επιτροπή σύμφωνα με το άρθρο 28 παρ. 1β της Σύμβασης, τέθηκε στη διάθεση των μερών με σκοπό να επιτευχθεί μία συμβιβαστική ρύθμιση της υπόθεσης. Λαμβάνοντας υπόψη την συμπεριφορά που υιοθετήθηκε από τα μέρη, η Επιτροπή διαπιστώνει ότι δεν υφίσταται καμία περίπτωση που να επιτρέπει να επιτευχθεί μία τέτοια ρύθμιση.

Γ. Η παρούσα έκθεση

11. Η παρούσα έκθεση συντάχθηκε από την Επιτροπή (Πρώτο Τμήμα) σύμφωνα με το άρθρο 31 της Σύμβασης,

μετά από συζητήσεις και ψηφοφορίες παρουσία των ακόλουθων μελών :

Κυρία J. LIDDY, Πρόεδρος

Κύριοι M.P. PELLONPAA, E. BUSUTTIL, A. WEITZEL, Χρ. ΡΟΖΑΚΗΣ, L. LOUCAIDES, B. MARXER, B. CONFORTI, N. BRATZA, I. BEKES, G. RESS, A. PERENIC, C. BIRSAN, K. HERNDL, M. VILA AMIGO, κα Μ. HION, κος R. NICOLINI.

12. Το κείμενο της παρούσας έκθεσης επικυρώθηκε από την Επιτροπή στις 28 Οκτωβρίου 1997 και θα διαβιβαστεί στην Επιτροπή Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης, κατ'εφαρμογή του άρθρου 31 παρ. 2 της Σύμβασης.

13. Η έκθεση αυτή έχει ως αντικείμενο, σύμφωνα με το άρθρο 31 της Σύμβασης :

(i) να παρουσιάσει τα γεγονότα και

(ii) να διατυπώσει μία γνώμη σχετικά με το αν τα διαπιστωμένα γεγονότα συνιστούν παραβίαση, εκ μέρους της εναγόμενης Κυβέρνησης, των υποχρεώσεων που της επιβάλλονται βάσει της Σύμβασης.

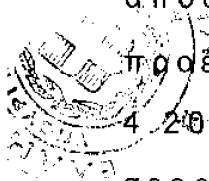
14. Η απόφαση της Επιτροπής περί του παραδεκτού της αίτησης επισυνάπτεται στην παρούσα έκθεση.

15. Το πλήρες κείμενο της επιχειρηματολογίας των μερών καθώς και τα έγγραφα που υποβλήθηκαν στην Επιτροπή φυλάσσονται στα αρχεία της Επιτροπής.

II. ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΩΝ ΓΕΓΟΝΟΤΩΝ

A. Συγκεκριμένα στοιχεία της υπόθεσης

16. Η αιτούσα εταιρεία είναι κυρία ενός οικοπέδου 13.800 τ.μ. το οποίο βρίσκεται στο νησί της Σαντορίνης, σημαντικό τουριστικό μέρος της Ελλάδας.

17. Στις 15 Σεπτεμβρίου 1978, με την υπ' αριθμ. 1103/1978 απόφαση του νομάρχη Κυκλάδων, το ελληνικό κράτος παρέβη στην απαλλοτρίωση ακινήτων, συνολικής έκτασης 4 200 τ.μ., με σκοπό να εγκαταστήσει φωτισμό στο αεροδρόμιο της Σαντορίνης. Από την αιτούσα απαλλοτριώθηκαν 270 τ.μ.

18. Στις 20 Δεκεμβρίου 1979, το ελληνικό κράτος κατέθεσε στο Μονομελές Πρωτοδικείο της νήσου Σύρου μία αίτηση με σκοπό να καθοριστεί μία προσωρινή τιμή μονάδας ως αποζημίωση ανά τετραγωνικό μέτρο. Η αιτούσα δεν είχε κληθεί να παραστεί και δεν παρέστη. Η Ν.Α. κάτοχος 270 τ.μ. απαλλοτριωθέντων, είχε κληθεί να παραστεί αλλά ούτε αυτή παρέστη.

19. Στις 23 Φεβρουαρίου 1981, το Δικαστήριο καθόρισε την προσωρινή τιμή μονάδας αποζημίωσης στο ποσό των 27 δραχμών ανά τετραγωνικό μέτρο.

20. Στις 19 Αυγούστου 1982, η προσωρινή αποζημίωση κατατέθηκε στο Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων και η ειδοποίηση κατάθεσης της δημοσιεύθηκε στην Εφημερίδα της Κυβέρνησης. Η αιτούσα αρνήθηκε να εισπράξει αυτό το ποσό με τη δικαιολογία ότι δεν είχε καμία σχέση με την αξία της απαλλοτριωθείσας περιουσίας.

21. Στις 18 Αυγούστου 1981, η αιτούσα κατέθεσε στο Εφετείο Αιγαίου μία αίτηση με σκοπό να προσδιοριστεί μία οριστική τιμή μονάδας αποζημίωσης ανά τετραγωνικό μέτρο. Εζήτησε επίσης μία ειδική αποζημίωση για τα άλλα τρία μέρη του οικοπέδου της τα οποία δεν είχαν απαλλοτριωθεί με τη δικαιολογία ότι η αξία τους είχε

μειωθεί γιατί το απαλλοτριωθέν μέρος έκοβε στα δύο την ιδιοκτησία της.

22. Στις 6 Ιουλίου 1984, το δικαστήριο καθόρισε την οριστική τιμή μονάδας αποζημίωσης σε 2.000 δραχμές το τετραγωνικό μέτρο. Το δικαστήριο προσδιόρισε επίσης την ειδική αποζημίωση σε 400, 800 και 1.000 δραχμές το τετραγωνικό μέτρο αντίστοιχα για τα τρία μέρη του μη απαλλοτριωθέντος οικοπέδου.

23. Στις 8 Μαρτίου 1985, το ελληνικό κράτος έκανε αναίρεση.

24. Στις 27 Ιουνίου 1986, ο Αρειος Πάγος με απόφαση του τρίτου τμήματος, επικύρωσε την προσβληθείσα απόφαση όσον αφορά τον προσδιορισμό της οριστικής τιμής μονάδας αποζημίωσης, ακύρωσε την υπόλοιπη απόφαση σχετικά με την αποζημίωση για τα τρία μέρη του οικοπέδου που δεν απαλλοτριώθηκαν και παρέπεμψε την υπόθεση στο τέταρτο τμήμα για να αποφανθεί σχετικά με το βάσιμο της αγωγής που κατέθεσε η αιτούσα στις 18 Αυγούστου 1981.

25. Στις 10 Ιουλίου 1987, το τέταρτο τμήμα του Αρείου Πάγου απέρριψε την αγωγή της αιτούσας στο μέτρο που ζητούσε μία ειδική αποζημίωση για τα δύο από τα τρία μέρη του οικοπέδου της που δεν απαλλοτριώθηκαν και προσδιόρισε την ειδική αποζημίωση για το τρίτο μέρος που δεν απαλλοτριώθηκε, έκτασης 3.415 τ.μ. σε 800 δραχμές το τετραγωνικό μέτρο.

26. Η διαφορά μεταξύ της προσωρινής αποζημίωσης (7.290 δραχμές : προς 27 δραχμές το τετραγωνικό μέτρο) και της αποζημίωσης που προσδιορίστηκε οριστικά από τον Αρειο

Πάγο (3.272.000 δραχμές : προς 2.000 δραχμές το τετραγωνικό μέτρο για τα 270 τ.μ. που απαλλοτριώθηκαν + 800 δραχμές το τετραγωνικό μέτρο για τα 3.415 τ.μ. που δεν απαλλοτριώθηκαν) δεν είχε καταβληθεί τότε στην αιτούσα.

27. Στις 25 Ιουνίου 1990, η αιτούσα κατέθεσε στο Εφετείο Αιγαίου μία αίτηση αφορώσα την αναγνώριση της αυτοδίκαιης ανάκλησης της απαλλοτρίωσης, λόγω μη καταβολής της οφειλόμενης οριστικής αποζημίωσης. Η αιτούσα επικαλέστηκε προς υποστήριξη της αίτησης της το άρθρο 17 παρ. 4 του ελληνικού Συντάγματος, καθώς και το άρθρο 11 παρ. 1β του Προεδρικού διατάγματος αριθ. 797/1971 (βλέπε παρακάτω « Στοιχεία εσωτερικού δικαίου »).

28. Στις 20 Μαρτίου 1991, το Εφετείο απέρριψε την αίτηση της Εταιρείας ως αβάσιμη. Ειδικότερα, το δικαστήριο δέχτηκε ότι αρκούσε να έχει καταβληθεί η προσωρινή αποζημίωση ώστε η απαλλοτρίωση να έχει ολοκληρωθεί, ακόμη και αν η αιτούσα δεν είχε κληθεί να παραστεί ούτε είχε ακουστεί από το δικαστήριο που όρισε την προσωρινή αποζημίωση.

29. Στις 29 Μαΐου 1991, η διαφορά ανάμεσα στην προσωρινή αποζημίωση και την οριστική αποζημίωση που όρισε ο Αρειος Πάγος κατατέθηκε στο Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων. Σύμφωνα με την Κυβέρνηση, η ειδοποίηση γι' αυτή την κατάθεση δημοσιεύθηκε στην Εφημερίδα της Κυβέρνησης. Ωστόσο, η Κυβέρνηση δεν προσδιορίζει σε ποιο αριθμό φύλλου της Εφημερίδας της

Κυβέρνησης δημοσιεύτηκε αυτή η ειδοποίηση και επιπλέον δεν καταθέτει αντίγραφο. Η αιτούσα η οποία δεν εισέπραξε ακόμη το ποσό αυτό, ισχυρίζεται ότι δεν ειδοποιήθηκε ποτέ για την κατάθεση αυτή.

30. Στις 10 Ιουνίου 1991, η αιτούσα άσκησε αναίρεση κατά της απόφασης της 20ης Μαρτίου 1991 και συγχρόνως κατέθεσε αγωγή με την οποία ζητούσε να καταδικασθεί το Κράτος στα έξοδα της διαδικασίας.

31. Στις 20 Μαΐου 1995, η αιτούσα κατέθεσε τις τελευταίες της προτάσεις. Επικαλούμενη το ελληνικό Σύνταγμα και τα άρθρα 6 παρ. 1 της Σύμβασης και 1 του Πρωτοκόλλου Νο 1, ζήτησε την ανάκληση της απαλλοτρίωσης του οικοπέδου και εξήτησε από τον Αρειο Πάγο να εξετάσει εκ νέου το θέμα συμφηφισμού των εξόδων που επιβάλλονται από τον νόμο, όταν υφίσταται απαλλοτρίωση υπέρ του Κράτους (βλέπε παρακάτω « Στοιχεία εσωτερικού δικαίου »).

32. Στις 20 Ιουνίου 1995, ο Αρειος Πάγος επικύρωσε την προσβληθείσα απόφαση και απέρριψε την αναίρεση της αιτούσας. Το δικαστήριο αποφάσισε επιπλέον ότι τα έξοδα θα επιβάρυναν την αιτούσα. Σε προηγούμενα στάδια της διαδικασίας, τα έξοδα είχαν συμφηφισθεί ανάμεσα στα μέρη, παρά τα αιτήματα της αιτούσας να καταδικασθεί το Κράτος να καταβάλλει τα έξοδα.

B. Στοιχεία εσωτερικού δικαίου

33. Το άρθρο 17 του Συντάγματος του 1975, το οποίο ισχύει σήμερα, αναφέρει τα ακόλουθα :

« 1. Η ιδιοκτησία τελεί υπό την προστασία του Κράτους, τα δικαιώματα όπως που απορρέουν από αυτή δεν

μπορούν να ασκούνται σε βάρος του γενικού συμφέροντος.

2. Κανένας δεν στερείται την ιδιοκτησία του, παρά μόνο για δημόσια ωφέλεια που έχει αποδειχθεί με τον προσήκοντα τρόπο, όταν και όπως ο νόμος ορίζει, και πάντοτε αφού προηγηθεί πλήρης αποζημίωση που να ανταποκρίνεται στην αξία την οποία είχε το απαλλοτριούμενο κατά το χρόνο της συζήτησης στο δικαστήριο για τον προσωρινό προσδιορισμό της αποζημίωσης. Αν ζητηθεί απευθείας ο οριστικός προσδιορισμός της αποζημίωσης, λαμβάνεται υπόψη η αξία κατά το χρόνο της σχετικής συζήτησης στο δικαστήριο.

3. Η ενδεχόμενη μεταβολή της αξίας του απαλλοτριούμενου μετά τη δημοσίευση της πράξης απαλλοτρίωσης, και μόνο εξαιτίας της, δεν λαμβάνεται υπόψη.

4. Η αποζημίωση ορίζεται πάντοτε από τα πολιτικά δικαστήρια. Μπορεί να οριστεί και προσωρινά δικαστικώς, ύστερα από ακρόαση ή πρόσκληση του δικαιούχου, που μπορεί να υποχρεωθεί κατά την κρίση του δικαστηρίου να παράσχει για την είσπραξη της ανάλογη εγγύηση, σύμφωνα με τον τρόπο που ο νόμος ορίζει.

Πριν καταβληθεί η οριστική ή προσωρινή αποζημίωση διατηρούνται ακέραια όλα τα δικαιώματα του ιδιοκτήτη και δεν επιτρέπεται η κατάληψη.

Η αποζημίωση που ορίστηκε καταβάλλεται υποχρεωτικά το αργότερο μέσα σε ενάμιση έτος από τη δημοσίευση της απόφασης για τον προσωρινό προσδιορισμό της αποζημίωσης και, σε περίπτωση απευθείας αίτησης για οριστικό προσδιορισμό της αποζημίωσης, από τη δημοσίευση της σχετικής απόφασης του δικαστηρίου, διαφορετικά η απαλλοτρίωση αίρεται αυτοδικαίως. (...)

34. Το άρθρο 11 παρ. 1α) του Προεδρικού διατάγματος Νο 797/1971 προβλέπει ότι η απαλλοτρίωση αίρεται

αυτοδικαίως, λόγω μη καταβολής της αποζημίωσης απαλλοτρίωσης μέσα σε προθεσμία ενάμισι χρόνου μετά τη δημοσίευση της απόφασης του δικαστή που καθορίζει την προσωρινή ή οριστική αποζημίωση.

35. Το άρθρο 11 παρ. 1β του Προεδρικού διατάγματος Νο 797/1971 προβλέπει ότι αν η απαλλοτρίωση αίρεται αυτοδικαίως, λόγω μη καταβολής της οριστικής αποζημίωσης, το πρόσωπο υπέρ του οποίου έγινε η απαλλοτρίωση, έχει δικαίωμα επίσχεσης επί της απαλλοτριωθείσας περιουσίας μέχρι την επιστροφή της προσωρινής αποζημίωσης που είχε καταβληθεί.

36. Σύμφωνα με τα άρθρα 1 του Προεδρικού διατάγματος Νο 446/1974 και 22 του Ν. 3693/1957, όταν υπάρχει απαλλοτρίωση υπέρ του κράτους, τα έξοδα « συμψηφίζονται » πάντα. Αυτό σημαίνει ότι τα έξοδα που έκανε το πρόσωπο το οποίο υπέστη την απαλλοτρίωση λόγω της διαδικασίας απαλλοτρίωσης (χαρτόσημο, δικηγορική αμοιβή, κτλ.) δεν του επιστρέφονται ποτέ και επομένως το δικαστήριο δεν μπορεί να καταδικάσει το Κράτος να καταβάλλει τα δικαστικά έξοδα. Αντιθέτως, όταν η απαλλοτρίωση λαμβάνει χώρα υπέρ ενός προσώπου άλλου από το Κράτος, τα έξοδα επιβαρύνουν εξ ολοκλήρου το πρόσωπο υπέρ του οποίου έγινε η απαλλοτρίωση (άρθρο 9 παρ. 5 του Ν. 1093/1980).

37. Σύμφωνα με το άρθρο 103 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, ελλείπει προσφυγής κατά της ουσίας της απόφασης, μία προσφυγή αφορώσα μόνο την κατανομή των εξόδων είναι απαράδεκτη.

III. ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ**A. Προτάσεις που έγιναν δεκτές**

Η Επιτροπή έκανε δεκτές τις προτάσεις της αιτούσας εταιρείας η οποία υπεστήριξε, αφενός ότι απετέλεσε αντικείμενο μη δίκαιης δίκης, η έκβαση της οποίας της στέρησε την ιδιοκτησία της, χωρίς ωστόσο να εισπράξει καμία αποζημίωση και αφετέρου, ότι όταν υπάρχει απαλλοτρίωση υπέρ του κράτους, τα έξοδα συμψηφίζονται πάντα, ενώ σε όλες τις άλλες περιπτώσεις, τα έξοδα επιβαρύνουν εξ ολοκλήρου το πρόσωπο υπέρ του οποίου γίνεται η απαλλοτρίωση.

B. Επίδικα σημεία

39. Η Επιτροπή καλείται να αποφανθεί περί των ακόλουθων ερωτημάτων :

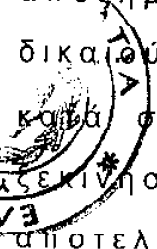
- εάν υπήρξε παραβίαση του δικαιώματος της αιτούσας εταιρείας για δίκαιη δίκη, δικαίωμα που αναφέρεται στο άρθρο 6 παρ. 1 της Σύμβασης,
- εάν υπήρξε παραβίαση του άρθρου 6 παρ. 1 της Σύμβασης λόγω της διάρκειας της διαδικασίας,
- εάν υπήρξε παραβίαση του άρθρου 1 του Πρωτοκόλλου Νο 1, α) λόγω μη καταβολής λογικής αποζημίωσης μέσα στην προθεσμία που προβλέπεται από το νόμο και β) λόγω του συστήματος « συμψηφισμού » των εξόδων όπως προβλέπεται από τον ελληνικό νόμο και εφαρμόζεται στην περίπτωση αυτή.

- εάν υπάρχει παραβίαση του άρθρου 14 της Σύμβασης, σε συνδυασμό με το άρθρο 1 του Πρωτοκόλλου No 1.

Προκαταρκτική παρατήρηση

40. Η Επιτροπή πρέπει πρώτα να αποφανθεί περί της αρμοδιότητας της για χρονικούς λόγους, η οποία αμφισβητείται από την Κυβέρνηση στην προκειμένη περίπτωση. Ειδικότερα, η εναγόμενη Κυβέρνηση είχε υποστηρίξει, ήδη στο στάδιο του παραδεκτού της αίτησης, ότι η Επιτροπή ήταν αναρμόδια για χρονικούς λόγους, να εξετάσει τα γεγονότα της υπόθεσης, υποστηρίζοντας ότι τα εν λόγω γεγονότα ήταν αποτέλεσμα απαλλοτρίωσης που είχε γίνει το 1978, δηλαδή πολύ πριν την 20η Νοεμβρίου 1985, ημερομηνία αναγνώρισης του δικαιώματος ατομικής προσφυγής από την Ελλάδα.

41. Η Επιτροπή εκτιμά ότι το θέμα αυτό απαιτεί προηγουμένως τον προσδιορισμό της περιόδου στην οποία αναφέρονται οι απαιτήσεις της αιτούσας εταιρείας. Παρατηρεί πράγματι ότι η εν λόγω διένεξη φαίνεται ότι απετέλεσε αντικείμενο δύο διαφορετικών διαδικασιών, η πρώτη (σχετικά με τον προσδιορισμό της αποζημίωσης της απαλλοτρίωσης) ξεκίνησε στις 18 Αυγούστου 1981 και ολοκληρώθηκε στις 10 Ιουλίου 1987, ενώ η δεύτερη (σχετικά με την ανάκληση της απαλλοτρίωσης) ξεκίνησε στις 25 Ιουνίου 1990 και ολοκληρώθηκε στις 20 Ιουνίου 1995. Ωστόσο, η Επιτροπή εκτιμά ότι πρόκειται για μία ενιαία διαδικασία. Υπενθυμίζει ότι σύμφωνα με το ελληνικό δίκαιο, μία απαλλοτρίωση αναιρείται αυτοδικαίως εάν η

αποζημίωση που καθορίστηκε δεν καταβλήθηκε στον δικαιούχο μέσα στις προθεσμίες που ορίζει ο νόμος και κατά συνέπεια, θεωρεί ότι η « δεύτερη » διαδικασία που κινήσε η αιτούσα εταιρεία, στην πραγματικότητα αποτελούσε συνέχεια της « πρώτης » διαδικασίας και έτεινε να επανορθώσει τα προβλήματα που αυτή είχε δημιουργήσει. Κατά συνέπεια, η Επιτροπή θεωρεί ότι η επίμαχη διαδικασία ξεκίνησε στις 18 Αυγούστου 1981 και ολοκληρώθηκε στις 20 Ιουνίου 1995.

42. Η Επιτροπή υπενθυμίζει στη συνέχεια ότι η Σύμβαση τέθηκε σε ισχύ για την Ελλάδα στις 20 Νοεμβρίου 1985 και είναι αρμόδια, σύμφωνα με τις γενικά αναγνωρισμένες αρχές του διεθνούς δικαίου, να εξετάζει μόνο αιτήματα σχετικά με παραβιάσεις της Σύμβασης που απορρέουν από πράξεις, γεγονότα ή αποφάσεις μεταγενέστερες της ημερομηνίας αυτής. Ωστόσο, η Επιτροπή υπενθυμίζει την νομολογία της επ'αυτού, σύμφωνα με την οποία όταν ένα δικαστήριο εκδίδει μία απόφαση, μετά την θέση σε ισχύ της Σύμβασης από το εν λόγω κράτος, η Επιτροπή είναι αρμόδια για χρονικούς λόγους, να επιβεβαιώσει ότι η διαδικασία, στο τέλος της οποίας εκδόθηκε η απόφαση, ήταν σύμφωνη με την Σύμβαση, « δεδομένου ότι η διαδικασία η οποία τηρείται ενώπιον ενός δικαστηρίου, ολοκληρώνεται με την τελική απόφαση, η οποία περιλαμβάνει τις ατέλειες, τις οποίες ενδεχομένως θα μπορούσε να έχει. » (No 24571/94 και 24572/94, απόφαση 28.6.95, έγγραφο 82, σελ. 85).

43. Αρα είναι αδιαμφισβήτητο ότι η Επιτροπή είναι αρμόδια για χρονικούς λόγους να εξετάσει την επίμαχη διαδικασία, η οποία παρότι ξεκίνησε στις 20 Νοεμβρίου 1985, έληξε με την απόφαση του Αρείου Πάγου στις 20 Ιουνίου 1995.

Δ. Περί παραβίασης του άρθρου 6 παρ. 1 της Σύμβασης (δίκαιη διαδικασία)

44. Το άρθρο 6 παράγραφος 1 της Σύμβασης, στα σχετικά μέρη, αναφέρει τα ακόλουθα :

«Παν πρόσωπον έχει δικαίωμα όπως η υπόθεση του δικασθή δίκαιως (...) εντός λογικής προθεσμίας, υπό δικαστηρίου (...) το οποίον θα αποφασίση (...) επί των αμφισβητήσεων επί των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων του αστικής φύσεως (...)»

45. Η αιτούσα εταιρεία διαμαρτύρεται ότι απετέλεσε αντικείμενο μη δίκαιης διαδικασίας στο μέτρο που η προσωρινή αποζημίωση καθορίστηκε χωρίς αυτή να κληθεί να παραστεί.

46. Η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι αυτός ο ισχυρισμός είναι προφανώς αβάσιμος, δεδομένου ότι η αιτούσα εταιρεία είχε την δυνατότητα να διεκδικήσει τα δικαιώματά της σε δεύτερο βαθμό.

47. Η Επιτροπή υπενθυμίζει ότι τα Συμβαλλόμενα Κράτη, όταν γίνονται μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης, δεσμεύονται να τηρήσουν την αρχή της επικράτησης του δικαίου. Καθιερωμένη από το άρθρο 3 του Καταστατικού του Συμβουλίου της Ευρώπης, η αρχή αυτή εκφράζεται μεταξύ άλλων στο άρθρο 6 της Σύμβασης. Όσον αφορά διενέξεις σχετικές με δικαιώματα και υποχρεώσεις αστικής

φύσεως, το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο προσδιόρισε με τη νομολογία του, την ύπαρξη της ισότητας των όπλων, υπό την έννοια μιας δίκαιης ισορροπίας μεταξύ των μερών. Σε διαφορές όπου αντιτάσσονται συμφέροντα ιδιωτικού χαρακτήρα, η εν λόγω ισότητα επιβάλλει την υποχρέωση να προσφέρεται σε κάθε μέρος μία λογική δυνατότητα να παρουσιάσει την υπόθεσή του κάτω από συνθήκες που δεν την φέρουν σε θέση καθαρά μειονεκτική σε σχέση με τον αντίδικο (Ευρωπαϊκό Δικαστήριο, απόφαση ελληνικά διυλιστήρια και Στρατής Ανορεάδης κατά Ελλάδος της 9ης Δεκεμβρίου 1994, σειρά Α Ν° 301-Β, σελ. 81, παρ. 46).

48. Στην εν λόγω περίπτωση, η Επιτροπή επισημαίνει ότι η αιτούσα εταιρεία δεν είχε κληθεί να παραστεί και δεν παρέστη ενώπιον του πρωτοδικείου Σύρου το οποίο καθόρισε την προσωρινή αποζημίωση απαλλοτρίωσης. Έτσι, ακόμη και αν η αιτούσα εταιρεία μπόρεσε να παραστεί κατά τον προσδιορισμό της οριστικής αποζημίωσης, εν τούτοις τα ελληνικά δικαστήρια στηρίχθηκαν στην κατάθεση της προσωρινής αποζημίωσης στο Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων για να καταλήξουν ότι η απαλλοτρίωση ολοκληρώθηκε και να απορρίψουν την αγωγή της αιτούσας εταιρείας η οποία αποσκοπούσε στην ανάκληση της απαλλοτρίωσης του οικοπέδου της. Η Επιτροπή υπογραμμίζει επ'αυτού ότι η απόρριψη αυτής της αγωγής αποτελεί την βασική αιτίαση της αιτούσας εταιρείας.

49. Η Επιτροπή καταλήγει ότι η διαδικασία ενώπιον του Πρωτοδικείου Σύρου επέδρασε αποφασιστικά στην μετέπειτα διαδικασία. Κατά συνέπεια, η αδυναμία για την

αιτούσα εταιρεία να εκθέσει την υπόθεσή της ενώπιον του προαναφερθέντος δικαστηρίου και να διεκδικήσει τα δικαιώματά της, κυρίως το δικαίωμα της να λάβει μία λογική αποζημίωση για το απαλλοτριωθέν οικοπέδο, την έφερε σε θέση καθαρά μειονεκτική σε σχέση με το μέρος υπέρ του οποίου η απαλλοτρίωση, μειονέκτημα για το οποίο δεν μπόρεσε να βρεθεί λύση στη συνέχεια της διαδικασίας.

50. Κατ'ακολουθίαν η αρχή της ισότητας των όπλων δεν τηρήθηκε στην περίπτωση αυτή και η αιτούσα εταιρεία δεν ακούστηκε δίκαια σύμφωνα με το άρθρο 6 παρ. 1 της Σύμβασης.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

51. Η Επιτροπή καταλήγει ομόφωνα ότι υπήρξε, στην προκειμένη περίπτωση, παραβίαση του άρθρου 6 παρ. 1 της Σύμβασης όσον αφορά τον δίκαιο χαρακτήρα της διαδικασίας.

Ε. Περί παραβίασης του άρθρου 6 παρ. 1 της Σύμβασης (διάρκεια της διαδικασίας)

52. Το αντικείμενο της εν λόγω διαδικασίας ήταν η καταβολή στην αιτούσα εταιρεία μιας αποζημίωσης, μετά την απαλλοτρίωση του οικοπέδου της. Η διαδικασία αυτή στόχευε να ληφθεί απόφαση για μια αμφισβήτησιμη επί « των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων αστικής φύσης » και επομένως εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 6 παρ. 1 της Σύμβασης.

53. Η διάρκεια της επίμαχης διαδικασίας η οποία άρχισε στις 18 Αυγούστου 1981 και ολοκληρώθηκε στις 20 Ιουνίου 1990 είναι δεκατρία χρόνια, δέκα μήνες και δύο ημέρες.

54. Η Επιτροπή υπενθυμίζει ότι η προς εξέταση περίοδος αρχίζει με την έναρξη ισχύος, στις 20 Νοεμβρίου 1985, της αναγνώρισης από την Ελλάδα του δικαιώματος ατομικής προσφυγής αλλά για να επιβεβαιώσει τον λογικό χαρακτήρα του χρονικού διαστήματος που παρήλθε μετά την 20η Νοεμβρίου 1985, πρέπει να ληφθεί υπόψη η κατάσταση στην οποία βρισκόταν η υπόθεση εκείνη την εποχή (βλέπε Ευρωπαϊκό δικαστήριο, απόφαση Foti και άλλοι κατά Ιταλίας της 10ης Δεκεμβρίου 1982, σειρά Α Νο 56, σελ. 18, παρ. 53). Άρα, η προς εξέταση περίοδος είναι εννέα έτη και επτά μήνες.

55. Για την αιτούσα εταιρεία, η διάρκεια της διαδικασίας δεν μπορεί να θεωρηθεί λογική σύμφωνα με το άρθρο 6 παρ. 1 της Σύμβασης. Κατ'αρχήν βεβαιώνει ότι η διένεξη αυτή δεν περιλάμβανε καμία σημαντική νομική δυσκολία. Επιπλέον, υποστηρίζει ότι επέδειξε μία ιδιαίτερη επιμέλεια στην διεξαγωγή της διαδικασίας. Καταλήγει ότι η διάρκεια της διαδικασίας εξαρτάται από την στάση των δικαστικών αρχών.

56. Η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι η διάρκεια της επίμαχης διαδικασίας η οποία σύμφωνα με εκείνη, ξεκίνησε στις 25 Ιουνίου 1990, δε είναι υπερβολική και ανταποκρίνεται στον όρο « λογική προθεσμία ».

57. Η Επιτροπή υπενθυμίζει ότι ο λογικός χαρακτήρας της διάρκειας μιας διαδικασίας πρέπει να εκτιμηθεί σύμφωνα με

τις περιστάσεις της υπόθεσης και με τη βοήθεια των ακόλουθων κριτηρίων : την πολυπλοκότητα της υπόθεσης, την στάση των μερών και την συμπεριφορά των αρχών που επιλήφθηκαν της υπόθεσης (βλέπε ευρωπαϊκό δικαστήριο, απόφαση Verhillo κατά Γαλλίας της 20ης Φεβρουαρίου 1991, σειρά A N° 198, σελ. 12, παρ. 30).

58. Η Επιτροπή διαπιστώνει κατ'αρχάς ότι η επίμαχη υπόθεση δεν παρουσίαζε ιδιαίτερη πολυπλοκότητα.

59. Όσο για τη στάση της αιτούσας εταιρείας, η Επιτροπή υπενθυμίζει ότι σε μία αστική διαδικασία, απαιτείται από ένα μέρος μία « κανονική επιμέλεια » και μόνο καθυστερήσεις που αποδίδονται στο κράτος μπορεί να οδηγήσουν σε μη τήρηση της « λογικής προθεσμίας » (βλέπε Ευρωπαϊκό Δικαστήριο, απόφαση H. κατά Γαλλίας της 24ης Οκτωβρίου 1989, σειρά A, N° 162, σελ. 21-22, παρ. 55). Θεωρεί ότι στην προκειμένη περίπτωση, δεν υπάρχουν ενδείξεις ότι η αιτούσα εταιρεία δεν επέδειξε μία κανονική επιμέλεια κατά τη διεξαγωγή της διαδικασίας.

60. Η Επιτροπή επισημαίνει επιπλέον ότι η υπόθεση ήταν εκκρεμής ενώπιον του Αρείου Πάγου από 10 Ιουνίου 1991 έως 20 Ιουνίου 1995, δηλαδή για τέσσερα έτη και δέκα μέρες. Θεωρεί ότι η Κυβέρνηση δεν έδωσε καμία ικανοποιητική εξήγηση γι'αυτή την καθυστέρηση.

61. Η Επιτροπή επιβεβαιώνει ότι εξαρτάται από τα Συμβαλλόμενα Κράτη να οργανώσουν το δικαστικό τους σύστημα με τέτοιο τρόπο ώστε τα δικαστήριά τους να μπορούν να εγγυηθούν στον καθένα το δικαίωμα να εκδικαστεί η υπόθεσή του και να ληφθεί μία οριστική

απόφαση για αμφισβητήσεις σχετικές με δικαιώματα και υποχρεώσεις του, αστικής φύσεως σε λογική προθεσμία (βλ. Ευρωπαϊκό δικαστήριο, απόφαση Vocaturο κατά Ιταλίας της 24ης Μαΐου 1991, σειρά Α Ν° 206-Γ, σελ. 32, παρ. 17).

62. Υπό το φως των κριτηρίων που απορρέουν από τη νομολογία και λαμβάνοντας υπόψη το σύνολο των περιστάσεων στην προκειμένη περίπτωση, η Επιτροπή θεωρεί ότι η διάρκεια της επίμαχης διαδικασίας είναι υπερβολική και δεν ανταποκρίνεται στον όρο « λογική προθεσμία ».

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

63. Η επιτροπή καταλήγει ομόφωνα ότι στην προκειμένη περίπτωση, υπήρξε παραβίαση του άρθρου 6 παρ. 1 της Σύμβασης όσον αφορά την διάρκεια της διαδικασίας.

Z. Περί παραβίασης του άρθρου 1 του Πρωτοκόλλου Ν° 1

64. Το άρθρο 1 του Πρωτοκόλλου 1 έχει ως ακολούθως :
« Παν φυσικόν ή νομικόν πρόσωπον δικαιούται σεβασμού της περιουσίας του. Ουδείς δύναται να στερηθή της ιδιοκτησίας αυτού ειμή δια λόγους δημοσίας ωφελείας και υπό τους προβλεπόμενους υπό του νόμου και των γενικών αρχών του διεθνούς δικαίου όρους.

Αι προαναφερόμεναι διατάξεις δεν θίγουσι το δικαίωμα παντός Κράτους όπως θέση εν ισχύϊ Νόμους ούς ήθελε κρίνει αναγκαίον προς ρύθμισιν της χρήσεως αγαθών συμφώνως προς το δημόσιον συμφέρον ή προς εξασφάλισιν της καταβολής φόρων ή άλλων εισφορών ή προστίμων. »

Περί παραβίασης του άρθρου 1 του Πρωτοκόλλου N° 1 λόγω μη καταβολής μιας λογικής αποζημίωσης μέσα στην προθεσμία που προβλέπεται από το νόμο.

65. Η αιτούσα εταιρεία ισχυρίζεται ότι στερήθηκε την περιουσία της υπό προϋποθέσεις που δεν προβλέπονται από τον ελληνικό νόμο, δεδομένου ότι - σύμφωνα με εκείνη - λόγω μη καταβολής της διαφοράς μεταξύ της προσωρινής και της οριστικής αποζημίωσης απαλλοτρίωσης μέσα σε μια ορισμένη προθεσμία, η απαλλοτρίωση θα έπρεπε να είχε ανακληθεί αυτοδικαίως. Όσο για την αποζημίωση που κατατέθηκε το 1991, η αιτούσα εταιρεία, η οποία δεν εισέπραξε ακόμη αυτό το ποσό, ισχυρίζεται ότι δεν ειδοποιήθηκε ποτέ για την εν λόγω κατάθεση. Εν πάση περιπτώσει, σημειώνει ότι η διαφορά μεταξύ της προσωρινής και της οριστικής αποζημίωσης καταβλήθηκε περίπου επτά χρόνια μετά την απόφαση του Εφετείου Αιγαίου το οποίο καθόρισε την οριστική τιμή αποζημίωσης ανά μονάδα τετραγωνικού μέτρου. Έτσι, το ποσό που κατατέθηκε το 1991 δεν αντιστοιχούσε πλέον στην αξία που είχε εκείνη την εποχή η ιδιοκτησία.

66. Η Κυβέρνηση απαντά ότι ο ισχυρισμός αυτός στερείται βάσης, λαμβάνοντας υπόψη κυρίως ότι η διαφορά ανάμεσα στην προσωρινή αποζημίωση και την αποζημίωση που καθορίστηκε οριστικά κατατέθηκε στο Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων στις 29 Μαΐου 1991. Το γεγονός ότι η αιτούσα εταιρεία δεν εισέπραξε το ποσό αυτό δεν μπορεί να καταλογιστεί στην κυβέρνηση. Η Κυβέρνηση προσθέτει ότι η μη-τήρηση της προθεσμίας που

προβλέπεται από το νόμο για την καταβολή αυτού του ποσού δεν αποτελεί παράλειψη αναφορικά με τις απαιτήσεις της ελληνικής νομοθεσίας περί απαλλοτρίωσης. Σύμφωνα με την Κυβέρνηση, δεν τίθεται επομένως κανένα πρόβλημα σε σχέση με το άρθρο 1 του Πρωτοκόλλου N° 1.

67. Για την Επιτροπή και αυτό δεν αμφισβητήθηκε από την Κυβέρνηση, η αιτούσα εταιρεία στερήθηκε της περιουσίας της υπό την έννοια της δεύτερης πρότασης του άρθρου 1 του Πρωτοκόλλου N° 1.

68. Άρα η Επιτροπή πρέπει να αποφανθεί σχετικά με το αν η στέρηση της περιουσίας που υπέστη η αιτούσα εταιρεία πραγματοποιήθηκε για λόγους « κοινής ωφέλειας » και « σύμφωνα με τους όρους που προβλέπονται από το νόμο και τις γενικές αρχές του διεθνούς δικαίου ».

α. Παρατηρήσεις γενικής φύσεως

69. Σύμφωνα με τη νομολογία του Δικαστηρίου, το άρθρο 1 εγγυάται ουσιαστικά το δικαίωμα στην ιδιοκτησία (Ευρωπαϊκό Δικαστήριο, απόφαση Mellacher και άλλοι κατά Αυστρίας της 19ης Δεκεμβρίου 1989, Σειρά Α N° 169, σελ. 24, παρ. 42). Περιλαμβάνει τρεις διαφορετικές αρχές : η πρώτη η οποία εκφράζεται στην πρώτη φράση της πρώτης παραγράφου και έχει γενικό χαρακτήρα, διατυπώνει την αρχή του σεβασμού της περιουσίας. Η δεύτερη, που περιγράφεται στην δεύτερη πρόταση της πρώτης παραγράφου, αφορά την στέρηση περιουσίας και την υποβάλλει σε ορισμένες προϋποθέσεις. Όσο για την τρίτη, που αναφέρεται στη δεύτερη παράγραφο, αναγνωρίζει στα

Συμβαλλόμενα Κράτη την εξουσία, μεταξύ άλλων, να ρυθμίζουν την χρήση περιουσίας σύμφωνα με το γενικό συμφέρον. θέτοντας σε ισχύ τους νόμους που κρίνουν απαραίτητους για το σκοπό αυτό (Ευρωπαϊκό Δικαστήριο, απόφαση Sporrong και Lonnroth κατά Σουηδίας της 23ης Σεπτεμβρίου 1982, σειρά A N° 52, σελ. 24, παρ. 61).

Ωστόσο, δεν πρόκειται για κανόνες που στερούνται σχέσης μεταξύ τους. Η δεύτερη και η τρίτη αρχή αναφέρονται σε ειδικά παραδείγματα προσβολής του δικαιώματος ιδιοκτησίας, οπότε, θα πρέπει να ερμηνευθούν υπό το φως της πρώτης αρχής (βλέπε, κυρίως, Ευρωπαϊκό Δικαστήριο, απόφαση Lithgow και άλλοι κατά Ηνωμένου Βασιλείου της 8ης Ιουλίου 1986, σειρά A, N°102, σελ. 46, παρ. 106).

β. Εφαρμοσιμότητα των γενικών αρχών του διεθνούς δικαίου

70. Όσον αφορά τις γενικές αρχές του διεθνούς δικαίου, η Επιτροπή υπενθυμίζει ότι ο όρος αυτός δεν εφαρμόζεται στην απαλλοτρίωση περιουσίας ενός πολίτη από το Κράτος του (βλέπε απόφαση Lithgow και άλλοι, προαναφερόμενη, σελ. 50, παρ. 119). Κατά συνέπεια, ο όρος αυτός δεν εφαρμόζεται στην προκειμένη περίπτωση δεδομένου ότι η αιτούσα η οποία στερήθηκε της περιουσίας της από την Ελλάδα, είναι μία ανώνυμη εταιρεία εγγεγραμμένη στην Ελλάδα. Μένει να εξακριβωθεί εάν η προσβολή ικανοποιεί τους δύο άλλους όρους.

γ. Νομιμότητα και σκοπός της ανάμιξης

71. Η Επιτροπή διαπιστώνει ότι η αιτούσα εταιρεία στερήθηκε την ιδιοκτησία της βάσει του νόμου και ότι η εν λόγω απαλλοτρίωση υπαγορεύθηκε για λόγους κοινής ωφέλειας, δηλαδή για την εγκατάσταση φωτισμού στο αεροδρόμιο της Σαντορίνης, άρα επεδίωκε ένα νόμιμο στόχο που αφορούσε την κοινή ωφέλεια.

δ. Αναλογικότητα της ανάμιξης

72. Η Επιτροπή υπενθυμίζει ωστόσο ότι δεν αρκεί ένα μέτρο στερητικό της ιδιοκτησίας να επιδιώκει ένα νόμιμο στόχο « κοινής ωφέλειας », πρέπει επίσης να υφίσταται μία λογική σχέση αναλογικότητας μεταξύ των χρησιμοποιηθέντων μέσων και του επιδιωκόμενου στόχου (βλέπε κυρίως, Ευρωπαϊκό Δικαστήριο, απόφαση James και άλλοι κατά Ηνωμένου Βασιλείου της 21ης Φεβρουαρίου 1986, σειρά A, N° 98-B, σελ. 37, παρ. 50).

73. Μεταξύ των απαιτήσεων του γενικού συμφέροντος της κοινότητας και της προστασίας των θεμελιωδών δικαιωμάτων του ατόμου θα πρέπει να τηρηθεί μία δίκαιη ισορροπία, η οποία διαταράσσεται εάν το ενδιαφερόμενο πρόσωπο υποστεί ένα ειδικό και υπερβολικό βάρος (βλέπε απόφαση Lithgow και άλλοι, προαναφερόμενη, σελ. 50, παρ. 120). Εν προκειμένω, θα πρέπει να ληφθούν υπόψη οι όροι κάτω από τους οποίους πραγματοποιήθηκε η στέρηση της περιουσίας, συμπεριλαμβανομένων των όρων αποζημίωσης και των άλλων μέτρων που στόχευαν στην μείωση του βάρους που υπέστη το άτομο (απόφαση Sporrong και Lönroth προαναφερόμενη, σελ. 28, παρ. 73).

74. Οι νόμοι και τα συντάγματα των Συμβαλλομένων Κρατών αναφέρουν ότι, σε δημοκρατικές κοινωνίες, η απαλλοτρίωση για κοινή ωφέλεια χωρίς αποζημίωση δεν θεωρείται νόμιμη, παρά μόνο σε πολύ εξαιρετικές περιπτώσεις και ότι μία αποζημίωση έχουσα λογική σχέση με την αξία της απαλλοτριωθείσας περιουσίας αποτελεί μία φυσιολογική απαίτηση.

75. Ωστόσο, εναπόκειται στις εθνικές αρχές να αποφασίσουν τους όρους σύμφωνα με τους οποίους θα πραγματοποιηθεί η σιέρηση της περιουσίας, απόφαση για την οποία διαθέτουν ένα περιθώριο εκτίμησης. Η Επιτροπή εκτιμά ότι το περιθώριο αυτό είναι ευρύ, το άρθρο 1 του Πρωτοκόλλου N° 1 δεν απαιτεί « αναγκαιότητα ». Ωστόσο, αυτή η εξουσία εκτίμησης δεν είναι απεριόριστη και η άσκηση της υπόκειται στον έλεγχο των οργάνων της Σύμβασης.

76. Λαμβάνοντας υπόψη αυτές τις αρχές, η Επιτροπή εκτιμά ότι μπορούμε να καταλήξουμε σε μία παραβίαση του άρθρου 1 του Πρωτοκόλλου N° 1 οφειλόμενη στην έλλειψη ή την μη-επαρκή αποζημίωση, μόνο εάν αποδειχθεί καθαρά η ύπαρξη μιας πραγματικής και σημαντικής δυσαναλογίας μεταξύ του βάρους που επιβλήθηκε στο άτομο και αυτού που μπορούμε λογικά να θεωρήσουμε ως νόμιμο υπό το φως των στόχων κοινής ωφέλειας που επιδιώκονται από τις εθνικές αρχές (Lithogow και άλλοι κατά Ηνωμένου Βασιλείου, έκθεση Επιτροπής 7.3.84, παρ. 374-376, σελ. 95-96).

77. Στην προκειμένη περίπτωση, η αιτούσα εταιρεία υποστηρίζει ότι υπέστη μία σημαντική οικονομική ζημία,

δεδομένου ότι δεν μπόρεσε να επιτύχει την ανάκληση της απαλλοτρίωσης του οικοπέδου της, παρ'ότι δεν έλαβε καμία αποζημίωση μέσα στην προθεσμία που προβλέπει ο νόμος.

78. Σίγουρα, το κείμενο των σχετικών διατάξεων διατυπώνεται με τέτοιο τρόπο ώστε θα μπορούσαμε να υποστηρίξουμε ότι, σύμφωνα με τον ελληνικό νόμο, μία απαλλοτρίωση θεωρείται ότι ολοκληρώθηκε μόνο με την καταβολή της προσωρινής αποζημίωσης. Ωστόσο, όσον αφορά την προσωρινή αποζημίωση που καθορίστηκε σ'αυτή την υπόθεση, η Επιτροπή εκτιμά ότι το ποσό των 7.290 δραχμών (περίπου 700 φράγκα - για το 1981 / 145 φράγκα περίπου για το 1997) σε καμία περίπτωση δεν μπορεί να θεωρηθεί λογική σε σχέση με την αξία του απαλλοτριωθέντος οικοπέδου, πολύ περισσότερο που το νησί της Σαντορίνης είναι ένας σημαντικός τουριστικός τόπος όπου η αξία των οικοπέδων ήταν ήδη από εκείνη την εποχή σε σταθερά αυξανόμενη πορεία. Η Επιτροπή δεν μπορεί να δεχθεί ότι η καταβολή το 1991 της διαφοράς μεταξύ της προσωρινής αποζημίωσης και της οριστικής αποζημίωσης πληρούσε τις απαιτήσεις του ελληνικού νόμου περί απαλλοτρίωσης, λαμβάνοντας υπόψη κυρίως το γεγονός ότι το εν λόγω ποσό, που καθορίστηκε το 1984, δεν καταβλήθηκε νομιμοτόκως. Εν πάση περιπτώσει, η Επιτροπή σημειώνει τελικά ότι η Κυβέρνηση δεν προσδιορίζει τον αριθμό του φύλλου της Εφημερίδας της Κυβέρνησης στην οποία δημοσιεύθηκε η αγγελία της εν λόγω κατάθεσης και επιπλέον δεν επισυνάπτει κανένα αντίγραφο, και επομένως κρίνεται βάσιμος ο ισχυρισμός

της αιτούσας εταιρείας, σύμφωνα με τον οποίο η εταιρεία δεν ειδοποιήθηκε ποτέ για την καταβολή αυτή.

79. Λαμβάνοντας υπόψη το σύνολο αυτών των στοιχείων, η Επιτροπή εκτιμά ότι η αιτούσα εταιρεία υπέστη μία σημαντική οικονομική ζημία, η οποία θα ενομιμοποιείτο μόνο εάν κατεβάλετο μία λογική αποζημίωση μέσα στην προθεσμία που προβλέπεται από τον ελληνικό νόμο. Άρα υπάρχει διατάραξη της « δίκαιης ισορροπίας που θα πρέπει να υφίσταται μεταξύ της διασφάλισης του δικαιώματος της ιδιοκτησίας και των απαιτήσεων γενικού συμφέροντος » (βλέπε, *mutatis mutandis*, Ευρωπαϊκό Δικαστήριο, απόφαση Hentrich της 22ας Σεπτεμβρίου 1994, σειρά A N° 296-A, σελ. 21, παρ. 49).

Περί παραβίασης του άρθρου 1 του Πρωτοκόλλου N° 1 λόγω του συστήματος « συμψηφισμού » των εξόδων που αναφέρεται από τον ελληνικό νόμο και εφαρμόζεται στην προκειμένη περίπτωση

80. Η αιτούσα εταιρεία διαμαρτύρεται για το γεγονός ότι όταν μία απαλλοτρίωση πραγματοποιείται υπέρ του Κράτους, τα έξοδα « συμψηφίζονται » πάντοτε, ενώ σε όλες τις άλλες περιπτώσεις, τα έξοδα βαρύνουν εξ ολοκλήρου το πρόσωπο υπέρ του οποίου πραγματοποιείται η απαλλοτρίωση. Η αιτούσα εταιρεία, δεδομένου ότι όλες οι αιτήσεις για την καταδίκη του κράτους στα έξοδα απορρίφθηκαν, διαμαρτύρεται γι'αυτή την διαφορετική μεταχείριση και εκτιμά ότι είναι αδικαιολόγητη και πλήττει περισσότερο το δικαίωμα της να λάβει μία πλήρη αποζημίωση για την απαλλοτρίωση του οικοπέδου της.

81. Η Κυβέρνηση εκτιμά ότι το σύστημα που κατακρίνεται δεν διαταράσσει την δίκαιη ισορροπία που θα πρέπει να υφίσταται μεταξύ των απαιτήσεων γενικού συμφέροντος της κοινότητας και της προστασίας των θεμελιωδών δικαιωμάτων του ατόμου. Υπενθυμίζει ότι τα κράτη θέτουν ένα περιθώριο εκτίμησης των όρων απαλλοτρίωσης και επισημαίνει ότι σε κάθε περίπτωση, τα δικαστήρια μπορούν να λάβουν υπόψη τους, κατά τον προσδιορισμό της αποζημίωσης απαλλοτρίωσης, το βάρος που θα υποστεί το μέρος που θα υποστεί την απαλλοτρίωση.

82. Η Επιτροπή υπενθυμίζει ότι έχει ήδη αποφανθεί ότι τα έξοδα μιας δικαστικής διαδικασίας αποτελούν « εισφορές » κατά την έννοια του άρθρου 1 του Πρωτοκόλλου N° 1 (βλέπε N° 7544/76, απόφαση 12.7.78, έγγραφο 14, σελ. 60. N° 7909/74, απόφαση 12.10.78, έγγραφο 15, σελ. 160). Η δεύτερη παράγραφος αυτού του άρθρου αναγνωρίζει στα κράτη το δικαίωμα να θέτουν σε ισχύ τους νόμους που κρίνουν απαραίτητους για να διασφαλιστεί η καταβολή αυτών των εισφορών, επομένως η Επιτροπή δύναται σύμφωνα με την νομολογία που αναφέρεται παραπάνω, να εξετάσει αν μία παρόμοια ανάμιξη στο δικαίωμα σεβασμού της περιουσίας της αιτούσας εταιρείας θα ήταν δικαιολογημένη βάσει των όρων αυτής της διάταξης.

83. Στην προκειμένη περίπτωση, η Επιτροπή επισημαίνει ότι όταν ο ελληνικός νόμος προβλέπει τον « συμψηφισμό » των εξόδων, αυτό σημαίνει ότι τα έξοδα που έκανε το μέρος που υπέστη την απαλλοτρίωση λόγω της διαδικασίας

απαλλοτρίωσης (χαρτόσημο, αμοιβή δικηγόρου κλπ.) δεν θα του επιστραφούν ποτέ και το δικαστήριο δεν μπορεί να καταδικάσει το Κράτος στην καταβολή των δικαστικών δαπανών. Πράγματι, η Επιτροπή διαπιστώνει ότι καθ'όλη τη διάρκεια της επίμαχης διαδικασίας, τα έξοδα « συμψηφίζονταν », εκτός από την διαδικασία ενώπιον του Αρείου Πάγου, ο οποίος κατέδικασε την αιτούσα εταιρεία στην καταβολή των εξόδων (απόφαση της 20ης Ιουνίου 1995).

84. Κατά τη γνώμη της Επιτροπής, αυτός ο « συμψηφισμός », ο οποίος λαμβάνοντας υπόψη κυρίως τη διάρκεια της διαδικασίας, καταλήγει να μεταφράζεται σε ένα σημαντικό ποσό εις βάρος του μέρους που υπέστη την απαλλοτρίωση, είχε στενή σχέση με την βασική δίκη, δεδομένου ότι κατά το τέλος της διαδικασίας, η αποζημίωση απαλλοτρίωσης που καθορίστηκε από τα δικαστήρια μειώθηκε σημαντικά (βλέπε a contrario N° 21775/93, απόφαση 25.5.95, έγγραφο 81, σελ. 48). Η οικονομική ζημία είναι πολύ πιο σημαντική δεδομένου ότι η αιτούσα εταιρεία δεν έχει ακόμα εισπράξει την αποζημίωση απαλλοτρίωσης.

85. Λαμβάνοντας υπόψη όσα προηγήθηκαν, η Επιτροπή εκτιμά ότι η αιτούσα εταιρεία υπέστη μία αδικαιολόγητη παρέμβαση στο δικαίωμα σεβασμού της περιουσίας της λόγω του συστήματος « συμψηφισμού » των εξόδων, όπως εφαρμόστηκε στην προκειμένη περίπτωση.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

86. Η Επιτροπή καταλήγει ομόφωνα ότι στην προκειμένη περίπτωση, υπήρξε παραβίαση του άρθρου 1 του Πρωτοκόλλου N° 1, α) λόγω μη καταβολής μιας λογικής αποζημίωσης μέσα στην προθεσμία που προβλέπεται από το νόμο, και β) λόγω του συστήματος « συμψηφισμού » των εξόδων όπως ορίζεται από τον ελληνικό νόμο και εφαρμόζεται στην προκειμένη περίπτωση.

H. Περί παραβίασης του άρθρου 14 της Σύμβασης, σε συνδυασμό με το άρθρο 1 του Πρωτοκόλλου N° 1

87. Το άρθρο 14 της Σύμβασης αναφέρει τα ακόλουθα :
« Η χρήση των αναγνωριζομένων εν τη παρούση Σύμβασει δικαιωμάτων και ελευθεριών δέον να εξασφαλισθή ασχέτως διακρίσεως φύλου, φυλής, χρώματος, γλώσσης, θρησκείας, πολιτικών ή άλλων πεποιθήσεων, εθνικής ή κοινωνικής προελεύσεως, συμμετοχής εις εθνικήν μειονότητα, περιουσίας, γεννήσεως ή άλλης καταστάσεως. »

88. Η αιτούσα εταιρεία διαμαρτύρεται ότι λόγω του συστήματος « συμψηφισμού » των εξόδων, υπέστη κατά την απόλαυση των δικαιωμάτων που εγγυάται το άρθρο 1 του Πρωτοκόλλου N° 1, μία δυσμενή διάκριση αντίθετη με το άρθρο 14 της Σύμβασης.

89. Λαμβάνοντας υπόψη το συμπέρασμα στο οποίο κατέληξε αναφορικά με το άρθρο 1 του Πρωτοκόλλου N° 1 (βλέπε παραπάνω, παρ. 86), η Επιτροπή εκτιμά ότι δεν είναι απαραίτητο να τοποθετηθεί περαιτέρω σχετικά με το άρθρο 14, σε συνδυασμό με το άρθρο 1 του Πρωτοκόλλου N° 1.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

90. Η Επιτροπή καταλήγει με 14 ψήφους υπέρ έναντι 3 κατά ότι δεν τίθεται διαφορετικό θέμα υπό το πρίσμα του άρθρου 14 σε συνδυασμό με το άρθρο 1 του Πρωτοκόλλου N° 1.

Θ. Ανακεφαλαίωση

91. Η Επιτροπή καταλήγει ομόφωνα ότι στην προκειμένη περίπτωση, υπήρξε παραβίαση του άρθρου 6 παρ. 1 της Σύμβασης όσον αφορά τον δίκαιο χαρακτήρα της διαδικασίας (παρ.51).

92. Η επιτροπή καταλήγει ομόφωνα ότι στην προκειμένη περίπτωση, υπήρξε παραβίαση του άρθρου 6 παρ. 1 της Σύμβασης όσον αφορά την διάρκεια της διαδικασίας (παρ. 63).

93. Η Επιτροπή καταλήγει ομόφωνα ότι στην προκειμένη περίπτωση, υπήρξε παραβίαση του άρθρου 1 του Πρωτοκόλλου N° 1, α) λόγω μη καταβολής μιας λογικής αποζημίωσης μέσα στην προθεσμία που προβλέπεται από το νόμο, και β) λόγω του συστήματος « συμψηφισμού » των εξόδων όπως αναφέρεται από τον ελληνικό νόμο και εφαρμόζεται στην προκειμένη περίπτωση (παρ.86).

94. Η Επιτροπή καταλήγει με 14 ψήφους υπέρ έναντι 3 κατά ότι δεν τίθεται διαφορετικό θέμα υπό το πρίσμα του άρθρου 14 σε συνδυασμό με το άρθρο 1 του Πρωτοκόλλου N° 1 (παρ.90).

Υπογραφή M. F. BUQUICCHIO, γραμματέας του πρώτου τμήματος
Υπογραφή J. LIDDY, Πρόεδρος του πρώτου τμήματος

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ
ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΠΑΡΑΛΕΚΤΟΥ

Της υπ' αριθμ. 30175/96 αίτηση της
Ανώνυμης Εταιρείας « Avis Ξενοδοχειακές, Τουριστικές και
αγροτοβιομηχανικές επιχειρήσεις »
κατά της Ελλάδος

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (πρώτο
τμήμα), η οποία συνεδρίασε στις 10 Απριλίου 1997
παρουσία των

Κυρία J. LIDDY, Πρόεδρος
Κύριοι M.P. PELLONPAA, E. BUSUTTIL, A. WEITZEL, Χρ.
ΡΟΖΑΚΗΣ, L. LOUCAIDES, B. MARXER, B. CONFORTI, I.
BEKES, G. RESS, A. PERENIC, C. BIRSAN, K. HERNDL, M.
VILA AMIGO, κα M. HION, κος R. NICOLINI,
και της κυρίας M. F. BUQUICCHIO, γραμματέας του
τμήματος,

Λαμβάνοντας υπόψη το άρθρο 25 της Σύμβασης
προστασίας των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των
Θεμελιωδών Ελευθεριών,

Λαμβάνοντας υπόψη την αίτηση που κατατέθηκε στις 15
Νοεμβρίου 1995 από την Ανώνυμη Εταιρεία « Avis
Ξενοδοχειακές, Τουριστικές και Αγροτοβιομηχανικές
επιχειρήσεις » κατά της Ελλάδας, η οποία πρωτοκολλήθηκε
στις 12 Φεβρουαρίου 1996 με αριθμό φακέλου 30175/96,

Λαμβάνοντας υπόψη τις εκθέσεις που προβλέπονται στο
άρθρο 47 του εσωτερικού κανονισμού της Επιτροπής,

Λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που παρουσίασαν
η εναγόμενη Κυβέρνηση στις 8 Νοεμβρίου 1996 και τις

απαντητικές παρατηρήσεις που παρουσίασε η αιτούσα στις
14 Δεκεμβρίου 1996,

Αφού συσκέφθηκε,

Εκδίδει την ακόλουθη απόφαση :

ΚΑΤΑ ΤΟ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

Η αιτούσα είναι μία ανώνυμη εταιρεία με έδρα της την Αθήνα. Ενώπιον της Επιτροπής, εκπροσωπείται από τον δικηγόρο Θεσσαλονίκης Κωνσταντίνο Χορομίδη.

Τα γεγονότα της υπόθεσης, όπως εκτέθηκαν από τα μέρη, συνοπτικά είναι τα ακόλουθα.

Η αιτούσα εταιρεία είναι κυρία ενός οικοπέδου 13.800 τ.μ. το οποίο βρίσκεται στο νησί της Σαντορίνης, σημαντικό τουριστικό μέρος της Ελλάδας.

Στις 15 Σεπτεμβρίου 1978, με την υπ' αριθμ. 1103/1978 απόφαση του νομάρχη Κυκλάδων, το ελληνικό κράτος προέβη στην απαλλοτρίωση ακινήτων, συνολικής έκτασης 4.200 τ.μ., με σκοπό να εγκαταστήσει φωτισμό στο αεροδρόμιο της Σαντορίνης. Από την αιτούσα απαλλοτριώθηκαν 270 τ.μ.

Στις 20 Δεκεμβρίου 1979, το ελληνικό κράτος κατέθεσε στο Μονομελές Πρωτοδικείο της νήσου Σύρος μία αίτηση με σκοπό να καθοριστεί μία προσωρινή τιμή μονάδας ως αποζημίωση ανά τετραγωνικό μέτρο. Η αιτούσα δεν είχε κληθεί να παραστεί και δεν παρέστη. Η Ν.Α. κάτοχος 270

απαλλοτριωθέντων, είχε κληθεί να παραστεί αλλά ούτε
την παρέστη.

Στις 23 Φεβρουαρίου 1981, το Δικαστήριο καθόρισε την
προσωρινή τιμή μονάδας αποζημίωσης στο ποσό των 27
δραχμών ανά τετραγωνικό μέτρο.

Στις 19 Αυγούστου 1982, η προσωρινή αποζημίωση
κατατέθηκε στο Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων και η
ειδοποίηση κατάθεσης της δημοσιεύθηκε στην Εφημερίδα
της Κυβέρνησης. Η αιτούσα αρνήθηκε να εισπράξει αυτό το
ποσό με τη δικαιολογία ότι δεν είχε καμία σχέση με την
αξία της απαλλοτριωθείσας περιουσίας.

Στις 18 Αυγούστου 1981, η αιτούσα κατέθεσε στο
Εφετείο Αιγαίου μία αίτηση με σκοπό να προσδιοριστεί μία
οριστική τιμή μονάδας αποζημίωσης ανά τετραγωνικό
μέτρο. Εζήτησε επίσης μία ειδική αποζημίωση για τα άλλα
τρία μέρη του οικοπέδου της τα οποία δεν είχαν
απαλλοτριωθεί με τη δικαιολογία ότι η αξία τους είχε
μειωθεί γιατί το απαλλοτριωθέν μέρος έκοβε στα δύο την
ιδιοκτησία της.

Στις 6 Ιουλίου 1984, το δικαστήριο καθόρισε την
οριστική τιμή μονάδας αποζημίωσης σε 2.000 δραχμές το
τετραγωνικό μέτρο. Το δικαστήριο προσδιόρισε επίσης την
ειδική αποζημίωση σε 400, 800 και 1.000 δραχμές το
τετραγωνικό μέτρο αντίστοιχα για τα τρία μέρη του μη
απαλλοτριωθέντος οικοπέδου.

Στις 8 Μαρτίου 1985, το ελληνικό κράτος έκανε απαίτηση.

Στις 27 Ιουνίου 1986, ο Αρειος Πάγος με απόφαση του τρίτου τμήματος, επικύρωσε την προσβληθείσα απόφαση όσον αφορά τον προσδιορισμό της οριστικής τιμής μονάδας αποζημίωσης, ακύρωσε την υπόλοιπη απόφαση σχετικά με την αποζημίωση για τα τρία μέρη του οικοπέδου που δεν απαλλοτριώθηκαν και παρέπεμψε την υπόθεση στο τέταρτο τμήμα για να αποφανθεί σχετικά με το βάσιμο της αγωγής που κατέθεσε η αιτούσα στις 18 Αυγούστου 1981.

Στις 10 Ιουλίου 1987, το τέταρτο τμήμα του Αρείου Πάγου απέρριψε την αγωγή της αιτούσας στο μέτρο που ζητούσε μία ειδική αποζημίωση για τα δύο από τα τρία μέρη του οικοπέδου της που δεν απαλλοτριώθηκαν και προσδιόρισε την ειδική αποζημίωση για το τρίτο μέρος που δεν απαλλοτριώθηκε, έκτασης 3.415 τ.μ. σε 800 δραχμές το τετραγωνικό μέτρο.

Η διαφορά μεταξύ της προσωρινής αποζημίωσης (7.290 δραχμές : προς 27 δραχμές το τετραγωνικό μέτρο) και της αποζημίωσης που προσδιορίστηκε οριστικά από τον Αρειο Πάγο (3.272.000 δραχμές : προς 2.000 δραχμές το τετραγωνικό μέτρο για τα 270 τ.μ. που απαλλοτριώθηκαν + 800 δραχμές το τετραγωνικό μέτρο για τα 3.415 τ.μ. που δεν απαλλοτριώθηκαν) δεν είχε καταβληθεί τότε στην αιτούσα.

Στις 25 Ιουνίου 1990, η αιτούσα κατέθεσε στο Εφετείο δικαίου μία αίτηση αφορώσα την αναγνώριση της αυτοδίκαιης ανάκλησης της απαλλοτρίωσης, λόγω μη καταβολής της οφειλόμενης οριστικής αποζημίωσης. Η αιτούσα επικαλέστηκε προς υποστήριξη της αίτησης της το άρθρο 17 παρ. 4 του ελληνικού Συντάγματος, καθώς και το άρθρο 11 παρ. 1β του Προεδρικού διατάγματος αριθ. 797/1971 (βλέπε παρακάτω « Στοιχεία εσωτερικού δικαίου »).

Στις 20 Μαρτίου 1991, το Εφετείο απέρριψε την αίτηση της Εταιρείας ως αβάσιμη. Ειδικότερα, το δικαστήριο δέχτηκε ότι αρκούσε να έχει καταβληθεί η προσωρινή αποζημίωση ώστε η απαλλοτρίωση να έχει ολοκληρωθεί, ακόμη και αν η αιτούσα δεν είχε κληθεί να παραστεί ούτε είχε ακουστεί από το δικαστήριο που όρισε την προσωρινή αποζημίωση.

Στις 29 Μαΐου 1991, η διαφορά ανάμεσα στην προσωρινή αποζημίωση και την οριστική αποζημίωση που όρισε ο Αρειος Πάγος κατατέθηκε στο Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων. Σύμφωνα με την Κυβέρνηση, η ειδοποίηση γι' αυτή την κατάθεση δημοσιεύθηκε στην Εφημερίδα της Κυβέρνησης. Ωστόσο, η Κυβέρνηση δεν προσδιορίζει σε ποιο αριθμό φύλλου της Εφημερίδας της Κυβέρνησης δημοσιεύτηκε αυτή η ειδοποίηση και επιπλέον δεν καταθέτει αντίγραφο. Η αιτούσα η οποία δεν εισέπραξε

Επιτόμη το ποσό αυτό, ισχυρίζεται ότι δεν ειδοποιήθηκε ποτέ για την κατάθεση αυτή.

Στις 10 Ιουνίου 1991, η αιτούσα άσκησε αναίρεση κατά της απόφασης της 20ης Μαρτίου 1991 και συγχρόνως κατέθεσε αγωγή με την οποία ζητούσε να καταδικασθεί το Κράτος στα έξοδα της διαδικασίας.

Στις 20 Μαΐου 1995, η αιτούσα κατέθεσε τις τελευταίες της προτάσεις. Επικαλούμενη το ελληνικό Σύνταγμα και τα άρθρα 6 παρ. 1 της Σύμβασης και 1 του Πρωτοκόλλου Νο 1, ζήτησε την ανάκληση της απαλλοτρίωσης του οικοπέδου και εξήτησε από τον Αρειο Πάγο να εξετάσει εκ νέου το θέμα συμψηφισμού των εξόδων που επιβάλλονται από τον νόμο, όταν υφίσταται απαλλοτρίωση υπέρ του Κράτους (βλέπε παρακάτω « Στοιχεία εσωτερικού δικαίου »).

Στις 20 Ιουνίου 1995, ο Αρειος Πάγος επικύρωσε την προσβληθείσα απόφαση και απέρριψε την αναίρεση της αιτούσας. Το δικαστήριο αποφάσισε επιπλέον ότι τα έξοδα θα επιβάρυναν την αιτούσα. Σε προηγούμενα στάδια της διαδικασίας, τα έξοδα είχαν συμψηφισθεί ανάμεσα στα μέρη, παρά τα αιτήματα της αιτούσας να καταδικασθεί το Κράτος να καταβάλλει τα έξοδα.

Σχετικό Εσωτερικό Δίκαιο

α. Το άρθρο 17 του Συντάγματος του 1975, το οποίο ισχύει σήμερα, αναφέρει τα ακόλουθα :

« 1. Η ιδιοκτησία τελεί υπό την προστασία του Κράτους, τα δικαιώματα όπως που απορρέουν από αυτή δεν

μπορούν να ασκούνται σε βάρος του γενικού συμφέροντος.

2. Κανένας δεν στερείται την ιδιοκτησία του, παρά μόνο για δημόσια ωφέλεια που έχει αποδειχθεί με τον προσήκοντα τρόπο, όταν και όπως ο νόμος ορίζει, και πάντοτε αφού προηγηθεί πλήρης αποζημίωση που να ανταποκρίνεται στην αξία την οποία είχε το απαλλοτριούμενο κατά το χρόνο της συζήτησης στο δικαστήριο για τον προσωρινό προσδιορισμό της αποζημίωσης. Αν ζητηθεί απευθείας ο οριστικός προσδιορισμός της αποζημίωσης, λαμβάνεται υπόψη η αξία κατά το χρόνο της σχετικής συζήτησης στο δικαστήριο.

3. Η ενδεχόμενη μεταβολή της αξίας του απαλλοτριούμενου μετά τη δημοσίευση της πράξης απαλλοτρίωσης, και μόνο εξαιτίας της, δεν λαμβάνεται υπόψη.

4. Η αποζημίωση ορίζεται πάντοτε από τα πολιτικά δικαστήρια. Μπορεί να οριστεί και προσωρινά δικαστικώς, ύστερα από ακρόαση ή πρόσκληση του δικαιούχου, που μπορεί να υποχρεωθεί κατά την κρίση του δικαστηρίου να παράσχει για την είσπραξη της ανάλογη εγγύηση, σύμφωνα με τον τρόπο που ο νόμος ορίζει.

Πριν καταβληθεί η οριστική ή προσωρινή αποζημίωση διατηρούνται ακέραια όλα τα δικαιώματα του ιδιοκτήτη και δεν επιτρέπεται η κατάληψη.

Η αποζημίωση που ορίστηκε καταβάλλεται υποχρεωτικά το αργότερο μέσα σε ενάμιση έτος από τη δημοσίευση της απόφασης για τον προσωρινό προσδιορισμό της αποζημίωσης και, σε περίπτωση απευθείας αίτησης για οριστικό προσδιορισμό της αποζημίωσης, από τη δημοσίευση της σχετικής απόφασης του δικαστηρίου, διαφορετικά η απαλλοτρίωση αίρεται αυτοδικαίως. (...)

β. Το άρθρο 11 παρ. 1α) του Προεδρικού διατάγματος Νο 797/1971 προβλέπει ότι η απαλλοτρίωση αίρεται

αυτοδικαίως, λόγω μη καταβολής της αποζημίωσης απαλλοτρίωσης μέσα σε προθεσμία ενάμισι χρόνου από τη δημοσίευση της απόφασης του δικαστή που καθορίζει την προσωρινή ή οριστική αποζημίωση.

γ. Το άρθρο 11 παρ. 1β του Προεδρικού διατάγματος Νο 797/1971 προβλέπει ότι αν η απαλλοτρίωση αίρεται αυτοδικαίως, λόγω μη καταβολής της οριστικής αποζημίωσης απαλλοτρίωσης, το πρόσωπο υπέρ του οποίου έγινε η απαλλοτρίωση, έχει δικαίωμα επίσχεσης επί της απαλλοτριωθείσας περιουσίας μέχρι την επιστροφή της προσωρινής αποζημίωσης που είχε καταβληθεί.

δ. Σύμφωνα με τα άρθρα 1 του Προεδρικού διατάγματος Νο 446/1974 και 22 του Ν. 3693/1957, όταν υπάρχει απαλλοτρίωση υπέρ του κράτους, τα έξοδα « συμψηφίζονται » πάντα. Αυτό σημαίνει ότι τα έξοδα που έκανε το πρόσωπο το οποίο υπέστη την απαλλοτρίωση κατά την διαδικασία απαλλοτρίωσης (χαρτόσημο, δικηγορική αμοιβή, κτλ.) δεν του επιστρέφονται ποτέ και άρα το δικαστήριο δεν μπορεί να καταδικάσει το Κράτος να καταβάλλει τα δικαστικά έξοδα. Αντιθέτως, όταν η απαλλοτρίωση λαμβάνει χώρα υπέρ ενός προσώπου άλλου από το Κράτος, τα έξοδα επιβαρύνουν εξ ολοκλήρου το πρόσωπο υπέρ του οποίου γίνεται η απαλλοτρίωση (άρθρο 9 παρ. 5 του Ν. 1093/1980).

Σύμφωνα με το άρθρο 193 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, ελλείπει προσφυγής κατά της ουσίας της απόφασης, μία προσφυγή αφορώσα μόνο την κατανομή των εξόδων είναι απαράδεκτη.

ΑΙΤΙΑΣΕΙΣ

1. Η αιτούσα εταιρεία υποστηρίζει ότι στερήθηκε την περιουσία της υπό προϋποθέσεις που δεν προβλέπονται από τον ελληνικό νόμο, δεδομένου ότι - σύμφωνα με εκείνη - λόγω μη καταβολής της διαφοράς μεταξύ της προσωρινής αποζημίωσης και της οριστικής αποζημίωσης απαλλοτρίωσης μέσα σε μία ορισμένη προθεσμία, η απαλλοτρίωση θα έπρεπε να έχει αρθεί αυτοδικαίως. Προσθέτει ότι εν πάση περιπτώσει, η αποζημίωση που κατατέθηκε το 1991 δεν αντιστοιχούσε καθόλου στην πραγματική αξία του οικοπέδου. Η αιτούσα επικαλείται το άρθρο 1 του Πρωτοκόλλου N° 1.

2. Επικαλούμενη την ίδια διάταξη σε συνδυασμό με το άρθρο 14 της Σύμβασης, η αιτούσα εταιρεία διαμαρτύρεται για το γεγονός ότι όταν μία απαλλοτρίωση πραγματοποιείται υπέρ του Κράτους, τα έξοδα συμψηφίζονται πάντοτε, ενώ σε όλες τις άλλες περιπτώσεις, τα έξοδα βαρύνουν εξ ολοκλήρου το πρόσωπο υπέρ του οποίου πραγματοποιείται η απαλλοτρίωση.

Το άρθρο 14 της Σύμβασης αναφέρει τα ακόλουθα :

χρήσις των αναγνωριζομένων εν τη παρούση Συμβάσει δικαιωμάτων και ελευθεριών δέον να εξασφαλισθή ασχέτως διακρίσεως φύλου, φυλής, χρώματος, γλώσσης, θρησκείας, πολιτικών ή άλλων πεποιθήσεων, εθνικής ή κοινωνικής προελεύσεως, συμμετοχής εις εθνικήν μειονότητα, περιουσίας, γεννήσεως ή άλλης καταστάσεως.»

3. Επικαλούμενη το άρθρο 6 παράγραφος 1 της Σύμβασης, η αιτούσα διαμαρτύρεται ότι δεν απετέλεσε αντικείμενο δίκαιας δίκης, στο μέτρο που η προσωρινή αποζημίωση καθορίστηκε, χωρίς αυτή να κληθεί να παραστεί στο δικαστήριο.

4. Τέλος, η αιτούσα διαμαρτύρεται για την διάρκεια της διαδικασίας ενώπιον των αστικών δικαστηρίων και επικαλείται το άρθρο 6 παράγρ. 1 της Σύμβασης.

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΕΝΩΠΙΟΝ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

Η αίτηση κατατέθηκε στις 15 Νοεμβρίου 1995 και πρωτοκολλήθηκε στις 12 Φεβρουαρίου 1996.

Στις 26 Ιουνίου 1996, η Επιτροπή αποφάσισε να κοινοποιήσει την αίτηση στην εναγόμενη Κυβέρνηση, καλώντας την να υποβάλλει εγγράφως παρατηρήσεις περί του παραδεκτού και του βασίμου.

Η Κυβέρνηση υπέβαλλε τις παρατηρήσεις της στις 8 Νοεμβρίου 1996, μετά από παράταση της παρασχεθείσης

προθεσμίας και η αιτούσα εταιρεία απάντησε στις 13
Δεκεμβρίου 1996.

ΚΑΤΑ ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

1. Η αιτούσα εταιρεία υποστηρίζει ότι στερήθηκε την περιουσία της υπό προϋποθέσεις που δεν προβλέπονται από τον ελληνικό νόμο, δεδομένου ότι - σύμφωνα με εκείνη λόγω μη καταβολής της διαφοράς μεταξύ της προσωρινής αποζημίωσης και της οριστικής αποζημίωσης απαλλοτρίωσης μέσα σε μία ορισμένη προθεσμία, η απαλλοτρίωση θα έπρεπε να έχει αρθεί αυτοδικαίως. Προσθέτει ότι εν πάση περιπτώσει, η αποζημίωση που κατατέθηκε το 1991 δεν αντιστοιχούσε καθόλου στην πραγματική αξία του οικοπέδου. Η αιτούσα επικαλείται το άρθρο 1 του Πρωτοκόλλου N° 1 το οποίο έχει ως ακολούθως :

«Παν φυσικόν ή νομικόν πρόσωπον δικαιούται σεβασμού της περιουσίας του. Ουδείς δύναται να στερηθή της ιδιοκτησίας αυτού ειμή δια λόγους δημοσίας ωφελείας και υπό τους προβλεπόμενους υπό του νόμου και των γενικών αρχών του διεθνούς δικαίου όρους.

Αι προαναφερόμεναι διατάξεις δεν θίγουσι το δικαίωμα παντός Κράτους όπως θέση εν ισχύϊ Νόμους ούς ήθελε κρίνει αναγκαίον προς ρύθμισιν της χρήσεως αγαθών συμφώνως προς το δημόσιον συμφέρον ή προς εξασφάλισιν της καταβολής φόρων ή άλλων εισφορών ή προστίμων.»

Κατ'αρχάς, η εναγόμενη Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι η Επιτροπή δεν έχει αρμοδιότητα για χρονικούς λόγους, να εξετάσει την παρούσα αίτηση, δεδομένου ότι σύμφωνα με εκείνη, το σύνολο των γεγονότων της υπόθεσης αναφέρονται σε χρόνο προγενέστερο της 20ης Νοεμβρίου 1985, ημερομηνία αναγνώρισης από την Ελλάδα του δικαιώματος ατομικής προσφυγής.

Η Κυβέρνηση επικαλείται στη συνέχεια την μη-εξάντληση των μέσων προσφυγής στο εσωτερικό του κράτους και υποστηρίζει ότι η αιτούσα εταιρεία παρέλειψε να υποβάλλει την παρούσα αίτηση ενώπιον των εσωτερικών δικαστηρίων.

Όσο για την ουσία της υπόθεσης, η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι η αίτηση στερείται βάσης, λαμβάνοντας υπόψη κυρίως το γεγονός ότι, στις 19 Μαΐου 1991, η διαφορά μεταξύ της προσωρινής αποζημίωσης και της αποζημίωσης που προσδιορίστηκε οριστικά από τον Αρειο Πάγο, κατατέθηκε στο Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων. Αρα δεν τίθεται κανένα θέμα σε σχέση με το άρθρο 1 του Πρωτοκόλλου N° 1.

Η αιτούσα εταιρεία αποκρούει τις θέσεις που υποστηρίζει η Κυβέρνηση.

Όσο για την ουσία της υπόθεσης, η αιτούσα εταιρεία η οποία δεν εισέπραξε ακόμη το ποσό της οριστικής αποζημίωσης, ισχυρίζεται ότι δεν ειδοποιήθηκε ποτέ για

κατάθεση του. Σε κάθε περίπτωση, σημειώνει ότι η διαφορά μεταξύ της προσωρινής και της οριστικής αποζημίωσης καταβλήθηκε επτά χρόνια μετά την απόφαση του Εφετείου Αιγαίου το οποίο προσδιόρισε την οριστική τιμή μονάδας αποζημίωσης ανά τετραγωνικό μέτρο. Έτσι, το ποσό που κατατέθηκε το 1991 δεν αντιστοιχούσε πλέον στην αξία που είχε εκείνη την εποχή η ιδιοκτησία της.

Η Επιτροπή δεν μπορεί να κάνει δεκτή την ένσταση μη-εξάντλησης που κατέθεσε η Κυβέρνηση, δεδομένου ότι ως προκύπτει καθαρά από το φάκελο, η αιτούσα επικαλέστηκε ρητώς, κυρίως ενώπιον του Αρείου Πάγου, τόσο τις σχετικές διατάξεις του ελληνικού Συντάγματος όσο και της Σύμβασης.

Η Επιτροπή προέβη σε μία προκαταρκτική εξέταση των θέσεων που αναπτύχθηκαν από τα μέρη. Εκτιμά ότι αυτές, συμπεριλαμβανομένου και του θέματος της αρμοδιότητάς της για χρονικούς λόγους, εγείρουν πραγματικά και νομικά προβλήματα, τα οποία δεν μπορούν να επιλυθούν σ' αυτό το στάδιο εξέτασης της αίτησης, αλλά απαιτούν μία εις βάθος εξέταση.

Άρα, αυτό το μέρος της αίτησης δεν μπορεί να κηρυχθεί προδήλως αβάσιμο κατά την έννοια του άρθρου 27 παρ. 2 της Σύμβασης. Επιπλέον, η Επιτροπή διαπιστώνει ότι η αίτηση δεν προσκρούει σε κανένα άλλο λόγο अपαράδεκτου.

Επικαλούμενη το άρθρο 1 του Πρωτοκόλλου N° 1 σε συνδυασμό με το άρθρο 14 της Σύμβασης, η αιτούσα διαμαρτύρεται επίσης για το γεγονός ότι όταν μία απαλλοτρίωση πραγματοποιείται υπέρ του Κράτους, τα έξοδα συμψηφίζονται πάντοτε, ενώ σε όλες τις άλλες περιπτώσεις, τα έξοδα βαρύνουν εξ ολοκλήρου το πρόσωπο υπέρ του οποίου πραγματοποιείται η απαλλοτρίωση.

Το άρθρο 14 της Σύμβασης αναφέρει τα ακόλουθα :

«Η χρήση των αναγνωριζομένων εν τη παρούση Συμβάσει δικαιωμάτων και ελευθεριών δέον να εξασφαλισθή ασχέτως διακρίσεως φύλου, φυλής, χρώματος, γλώσσης, θρησκείας, πολιτικών ή άλλων πεποιθήσεων, εθνικής ή κοινωνικής προελεύσεως, συμμετοχής εις εθνικήν μειονότητα, περιουσίας, γεννήσεως ή άλλης καταστάσεως.»

Η Κυβέρνηση επιχειρηματολογεί για την μη-εξάντληση των μέσων προσφυγής στο εσωτερικό του κράτους. Υποστηρίζει ότι η αιτούσα εταιρεία παρέλειψε να προβάλλει αυτό το σημείο ενώπιον των εσωτερικών δικαστηρίων και κυρίως ενώπιον του Αρείου Πάγου και δεν εξήντησε σύμφωνα με το άρθρο 26 της Σύμβασης, τα μέσα προσφυγής που είχε στη διάθεση της από το ελληνικό δίκαιο. Επικουρικά, η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι αυτή η αίτηση είναι προδήλως αβάσιμη.

Η αιτούσα αποκρούει αυτή τη θέση και υποστηρίζει ότι σε όλα τα στάδια της διαδικασίας, είχε συνοδεύσει τις

προσφυγές της με αιτήσεις που αφορούσαν την καταδίκη του Κράτους στα δικαστικά έξοδα. Σε κάθε περίπτωση, προσθέτει ότι η εσωτερική νομοθεσία υποχρεώνει τον δικαστή να συμψηφίσει τα έξοδα.

Η Επιτροπή υπενθυμίζει ότι το άρθρο 26 της Σύμβασης δεν απαιτεί ένα πρόσωπο να ασκεί μέσα προσφυγής αναποτελεσματικά, στερούμενα κάθε δυνατότητας επιτυχίας (βλέπε N° 13467/87, απόφαση 10.7.89, έγγραφο 62, παρ. 269).

Στην προκειμένη περίπτωση, η Επιτροπή σημειώνει ότι σε όλα τα στάδια της διαδικασίας, η αιτούσα είχε συνοδεύσει τις προσφυγές της με αιτήσεις για την καταδίκη του Κράτους στα έξοδα. Επιπλέον, η Επιτροπή επισημαίνει ότι, στις προτάσεις της 20ης Μαΐου 1995, η αιτούσα εξήτησε από τον Αρειο Πάγο να εξετάσει εκ νέου το θέμα του συμψηφισμού των εξόδων, που επιβάλλονται από το νόμο όταν υφίσταται απαλλοτρίωση υπέρ του Κράτους.

Κατ'ακολουθίαν η ένσταση μη-εξαντιλήσεως που εγείρει η Κυβέρνηση δεν μπορεί να γίνει δεκτή.

Η Επιτροπή προέβη σε μία προκαταρκτική εξέταση των θέσεων που αναπτύχθηκαν από τα μέρη. Εκτιμά ότι αυτές, συμπεριλαμβανομένου και του θέματος της αρμοδιότητας της για χρονικούς λόγους, εγείρουν πραγματικά και νομικά προβλήματα, τα οποία δεν μπορούν να επιλυθούν σ'αυτό το

στάδιο εξέτασης της αίτησης, αλλά απαιτούν μία εις βάθος εξέταση.

Αρα, αυτό το μέρος της αίτησης δεν μπορεί να κηρυχθεί προδήλως αβάσιμο κατά την έννοια του άρθρου 27 παρ. 2 της Σύμβασης. Επιπλέον, η Επιτροπή διαπιστώνει ότι η αιτίαση δεν προσκρούει σε κανένα άλλο λόγο απαράδεκτου.

3. Η αιτούσα διαμαρτύρεται επιπλέον ότι δεν αποτέλεσε αντικείμενο δίκαιης δίκης στο μέτρο που η προσωρινή αποζημίωση προσδιορίστηκε χωρίς αυτή να κληθεί να παραστεί στο δικαστήριο. Επικαλείται το άρθρο 6 παρ. 1 της Σύμβασης, το οποίο, στα σχετικά μέρη, έχει ως εξής :

«Παν πρόσωπον έχει δικαίωμα όπως η υπόθεση του δικασθή δίκαιως (...) εντός λογικής προθεσμίας, υπό δικαστηρίου (...) το οποίον θα αποφασίση (...) επί των αμφισβητήσεων επί των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων του αστικής φύσεως (...)»

Η Κυβέρνηση επικαλείται την μη-εξάντληση των μέσων προσφυγής στο εσωτερικό του κράτους και υποστηρίζει ότι η αιτούσα εταιρεία παρέλειψε να προβάλλει την παρούσα αιτίαση ενώπιον των εσωτερικών δικαστηρίων.

Επικουρικά, η Κυβέρνηση ισχυρίζεται ότι η αίτηση είναι προδήλως αβάσιμη, δεδομένου ότι η αιτούσα είχε την δυνατότητα να διεκδικήσει τα δικαιώματά της σε δεύτερο βαθμό.

Η αιτούσα εταιρεία αποκρούει τις θέσεις που υποστηρίζει η Κυβέρνηση.

Όσον αφορά την ουσία, η αιτούσα εταιρεία απαντά ότι η διαδικασία ενώπιον του Πρωτοδικείου επέδρασε γενικώς επί της διαδικασίας, δεδομένου ότι τα ελληνικά δικαστήρια για να καταλήξουν ότι η απαλλοτρίωση ολοκληρώθηκε, στηρίχθηκαν κυρίως στην κατάθεση της προσωρινής αποζημίωσης στο Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων, όπως αυτή είχε προσδιορισθεί από το Πρωτοδικείο.

Η Επιτροπή δεν μπορεί να κάνει δεκτή την ένσταση μη-εξάντλησης που πρόβαλε η Κυβέρνηση, δεδομένου ότι προκύπτει σαφώς από το φάκελο ότι η αιτούσα επικαλέστηκε ρητώς, κυρίως ενώπιον του Αρείου Πάγου, τόσο τις σχετικές διατάξεις του ελληνικού Συντάγματος όσο και της Σύμβασης.

Η Επιτροπή προέβη σε μία προκαταρκτική εξέταση των θέσεων που αναπτύχθηκαν από τα μέρη. Εκτιμά ότι οι θέσεις αυτές εγείρουν πραγματικά και νομικά προβλήματα, τα οποία δεν μπορούν να επιλυθούν σ' αυτό το στάδιο εξέτασης της αίτησης, αλλά απαιτούν μία εις βάθος εξέταση.

Αρα, αυτό το μέρος της αίτησης δεν μπορεί να κηρυχθεί προδήλως αβάσιμο κατά την έννοια του άρθρου 27 παρ. 2 της Σύμβασης. Επιπλέον, η Επιτροπή διαπιστώνει ότι η αίτηση δεν προσκρούει σε κανένα άλλο λόγο απαράδεκτου.

4. Τέλος, η αιτούσα διαμαρτύρεται για τη διάρκεια της διαδικασίας ενώπιον των αστικών δικαστηρίων και επικαλείται το άρθρο 6 παρ. 1 της Σύμβασης.

Η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι η διαδικασία ξεκίνησε την 25η Ιουνίου 1990, όταν η αιτούσα υπέβαλε στο Εφετείο Αιγαίου μία αίτηση με την οποία ζητούσε να γίνει δεκτή η αυτοδίκαιη άρση της απαλλοτρίωσης, λόγω μη καταβολής της οφειλόμενης οριστικής αποζημίωσης. Σύμφωνα με την Κυβέρνηση, η διάρκεια της επίμαχης διαδικασίας δεν είναι υπερβολική και ανταποκρίνεται στον όρο « λογική προθεσμία ».

Η αιτούσα εταιρεία υποστηρίζει ότι η διαδικασία ξεκίνησε στις 18 Αυγούστου 1981, όταν κατέθεσε στο Εφετείο Αιγαίου μία αγωγή για να προσδιοριστεί η οριστική τιμή μονάδας αποζημίωσης ανά τετραγωνικό μέτρο. Θεωρεί ότι η διαδικασία είχε υπερβολική διάρκεια.

Η Επιτροπή εκτιμά ότι υπό το φως των κριτηρίων που προκύπτουν από την Νομολογία των οργάνων της Σύμβασης, επί του θέματος « λογική προθεσμία » (πολυπλοκότητα της υπόθεσης, συμπεριφορά του αιτούντα και των αρμοδίων αρχών) και λαμβάνοντας υπόψη το σύνολο των στοιχείων που έχει στην διάθεσή της, η αιτίαση αυτή, συμπεριλαμβανομένου του θέματος καθορισμού της χρονικής στιγμής έναρξης της διαδικασίας, πρέπει να αποτελέσει αντικείμενο εις βάθος εξέτασης.

Για τους λόγους αυτούς, η Επιτροπή, ομόφωνα,

ΚΗΡΥΣΣΕΙ ΤΗΝ ΑΙΤΗΣΗ ΠΑΡΑΔΕΚΤΗ, με την επιφύλαξη των ενδίκων μέσων της ουσίας.

Υπογραφή Μ. F. BUQUICCHIO, γραμματέας του πρώτου τμήματος

Υπογραφή J. LIDDY, Πρόεδρος του πρώτου τμήματος

Υπ' αριθμ. 30175/96 αίτηση της

Ανώνυμης Εταιρείας « Avis Ξενοδοχειακές, Τουριστικές και
αγροτοβιομηχανικές επιχειρήσεις »

κατά της Ελλάδος

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

(Άρθρο 31 παράγραφος 3 της Σύμβασης)

Η Επιτροπή (πρώτο τμήμα), κατέληξε ότι στην παρούσα υπόθεση, υπήρξε παραβίαση :

- του άρθρου 6 παρ. 1 της Σύμβασης, όσον αφορά τον δίκαιο χαρακτήρα της διαδικασίας,

- του άρθρου 6 παρ. 1 της Σύμβασης, όσον αφορά την διάρκεια της διαδικασίας,

- του άρθρου 1 του Πρωτοκόλλου N° 1,

α) λόγω μη-καταβολής μιας λογικής αποζημίωσης μέσα στην προθεσμία που προβλέπεται από το νόμο,

β) λόγω του συστήματος συμψηφισμού των εξόδων όπως αναφέρεται στον ελληνικό νόμο και εφαρμόζεται στην προκειμένη περίπτωση.

Σύμφωνα με το άρθρο 31 παράγραφος 3 της Σύμβασης, η Επιτροπή προτείνει, η Κυβέρνηση της Ελλάδας να δώσει μία δίκαιη ικανοποίηση στην αιτούσα.

Υπό το φως της νομολογίας του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων σχετικά με την εφαρμογή του άρθρου 50 της Σύμβασης και της πρακτικής

που καθιερώθηκε από το Συμβούλιο Υπουργών βάσει του Κανόνα N° 9 παράγραφος 2 των Κανόνων που υιοθετήθηκαν από το Συμβούλιο Υπουργών, με σκοπό την εφαρμογή του άρθρου 32 της Σύμβασης, η Επιτροπή είναι της γνώμης ότι κάποια ικανοποίηση θα αποτελούσε η καταβολή ενός χρηματικού ποσού, το ύψος του οποίου θα προσδιοριστεί από το Συμβούλιο Υπουργών μετά από διαβουλεύσεις με την Κυβέρνηση της Ελλάδας και την αιτούσα. Το ποσό αυτό θα πρέπει να καλύπτει την ηθική βλάβη και την υλική ζημία που ενδεχομένως υπέστη η αιτούσα καθώς και τα έξοδα που έκανε για να διεκδικήσει τα δικαιώματά της ενώπιον της Επιτροπής.

Η Επιτροπή, σ' αυτό το στάδιο, δεν είναι σε θέση να κάνει προτάσεις σχετικά με το συγκεκριμένο ποσό που θα πρέπει να καταβληθεί. Ωστόσο, είναι έτοιμη να παρέχει στο Συμβούλιο Υπουργών κάθε συμπληρωματική βοήθεια που αυτό θα επιθυμούσε.

Ακριβής μετάφραση από το πρωτότυπο γαλλικό έγγραφο.

Η μεταφράστρια : Β. Αθανασοπούλου

Αθήνα, 22.08.2000.

